

Veliki plavček (*Salvinia molesta*)

Opis: Prosto plavajoča vodna praprotna rastlina. Posamezna rastlina meri 2,5–4 cm in je sestavljena iz koščka stebela in treh, v vretencih nameščenih listov. Dva lista sta zelena in plavajoča, ovalna, dolga 2–6 cm, na sredini ugreznjena. Površina listov je pokrita s pravilnimi vrstami drobnih, 1–3 mm dolgih, belkastih dlačic, ki so na sredini razcepljene, pri vrhu pa zrasle (izgledajo kot metlica za stepanje; vidno s povečevalnim steklom). Te dlačice so urejene v pravilnih vrstah, so vodoodbojne in omogočajo lebdenje listov na površini vode. Tretji list je rjav, potopljen, deljen v dolge nitaste segmente, podobne koreninam. Med nitastimi segmenti vodnega lista je po več okroglih, dlakavih sporokarpov, ki pa so sterilni. Cvetovi se ne razvijejo, rastlina se razširja le vegetativno (Lal, 2016). Rastline tvorijo tanke razvejane pritlike in tako oblikujejo velike plavajoče skupke. Posamezna rastlina redko preseže velikost 30 cm, vendar se rastline združujejo v kolonije in na površini vode oblikujejo gost in več decimetrov debel preplet. Takšni skupki se lahko počasi širijo po toku navzdol (van Oosterhout, 2006).

V severovzhodni Sloveniji se redko pojavlja domorodna vrsta plavajoči plavček (*Salvinia natans*), ki je zelo podobna. Zeleni listi so manjši, dolgi okoli 1 cm, dlačice na zgornji površini pa so razcepljene in pri vrhu niso povezane (vidno s povečevalnim steklom) (Jukes et al., ni letnice). Nekoliko podobna je plavajoča praprotna rastlina *Azolla filiculoides*, ki je sicer vključena v katalog tujerodnih vrst *Neobiota Sloveniae*, vendar ni točnih podatkov o pojavljanju v naravi (Jogan et al., 2012). Pri tej vrsti so listi običajno manjši in redko presežejo 2,5 cm, imajo luskast videz, zgornja površina pa ni pokrita z dlačicami (Jukes et al., ni letnice).

Veliki plavček (*Salvinia molesta*)
Foto: Forest & Kim Starr, CC BA-SA 4.0

Veliki plavček (*Salvinia molesta*) – gost preplet
Foto: Vengolis, CC BY-SA 4.0

Stanje v Sloveniji: V Sloveniji za zdaj nimamo podatkov o pojavljanju velikega plavčka v naravi. V Evropi je nekaj podatkov iz Avstrije, Belgije, Francije, Nemčije, Nizozemske, Portugalske in Velike Britanije, a za zdaj kaže, da gre za omejene populacije prehodnega značaja (Hill & Coetzee, 2017).

Habitat: Vrsta uspeva v različnih vodnih habitatih. Problematična je predvsem v tropskih in subtropskih ter toplih zmernih območjih, kjer se lahko razrašča v rekah, jezerih, zaježitvah, namakalnih in osuševalnih kanalih, ponekod se pojavlja tudi na riževih poljih (Hill & Coetzee, 2017).

Pot vnosa: Vrsta je bila na prodaj kot akvarijska rastlina in vodna rastlina za ribnike (Hill & Coetzee, 2017). Na druga območja jih lahko занесеjo živali ali ljudje z različno opremo (čolni, ribiška oprema, škornji) (Lal, 2016).

Vplivi: Veliki plavček se lahko hitro razrašča in z debelo preprogo popolnoma prekrije površino vodnih teles. S tem se zmanjša razpoložljiva svetloba za potopljene rastline. Poleg tega se na dnu zbira velika količina organskega materiala, pri razkroju pa se porabljajo velike količine kisika, kar poslabša razmere za ribe in druge vodne živali. Zmanjša se tudi izmenjava plinov in zaradi gostega prepleta rastlin iz vode izhaja manj ogljikovega dioksida, kar vodi v zakisanost vode. Gosti prepleti rastlin lahko ovirajo rekreacijske dejavnosti na vodotokih, lahko prihaja tudi do mašenja namakalnih in osuševalnih kanalov, kar negativno vpliva na kmetijstvo (Hill & Coetzee, 2017).

Literatura:

Hill, M. P. & J. A. Coetzee, 2017. Information on measures and related costs in relation to species considered for inclusion on the Union list: *Salvinia molesta*. Technical note prepared by IUCN for the European Commission. Dostopno na: <https://circabc.europa.eu/sd/a/a56c8c1c-f2bf-4b13-99d0-cbcd2651be41/TSSR-2016-003%20Salvinia%20molesta.pdf> [20. 10. 2019]

Jogan, N., M. Bačič & S. Strgulc Krajšek (uredniki), 2012. Neobiota Slovenije, končno poročilo projekta. Oddelek za biologijo BF UL, Ljubljana. 272 pp. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-SIMG4XLZ/9b062adf-93dd-40ba-8789-5b26ddda9121/PDF> [20. 10. 2019]

Jukes, A., V. Ames, M. Wade & K. McKee [ni letnice]. Giant Salvinia. Species description. NNS. GB Non-native species secretariat. Dostopno na: <http://www.nonnativespecies.org/downloadDocument.cfm?id=73> [20. 10. 2019]

van Oosterhout, E., 2006. Weeds Of National Significance: Salvinia control manual, Management and control options for salvinia (*Salvinia molesta*) in Australia. Dostopno na: https://www.dpi.nsw.gov.au/data/assets/pdf_file/0004/89554/salvinia-control-manual.pdf [4. 11. 2019]

Lal, A., 2016. *Salvinia molesta*: An Assessment of the Effects and Methods of Eradication". Master's Projects and Capstones. 572. Dostopno na: <https://repository.usfca.edu/capstone/572> [20. 10. 2019]

Povzeto po: Kus Veenvliet, J. in P. Veenvliet, 2019. Opisi izbranih invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo. Poročilo naloge: Materiali za ozaveščanje o invazivnih tujerodnih vrstah. Izvajalec: Zavod Symbiosis, so.p. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor.